

وصول مطالبات در امارات متحده عربی

خلاصه:

- در حالی که رفتار پرداخت شرکت های بزرگ داخلی در امارات بطور کلی مناسب است، معامله با شرکت های کوچک و متوسط در این کشور ممکن است با ریسک قابل ملاحظه عدم پرداخت همراه باشد. با توجه به احتمال محکومیت بدهکاران معسر/ورشکسته به مجازات زندان، تمایل آنها برای ناپدید شدن به هنگام به هم ریختن اوضاع زیاد است.
- چارچوب قانونی در این کشور پیچیده بوده و اکثر دادگاه ها فاقد استقلال بوده و قابل اعتماد نیستند. در عین حال اطلاع دادرسی و هزینه های سنگین حقوقی عوامل بازدارنده ای محسوب می گردند.
- به هنگام تلاش برای وصول مطالبات، از قوانین مربوط به اعسار/ورشکستگی انتظار حمایت چندانی نمی توان داشت، چرا که علیرغم وجود یک مکانیزم تجدید ساختار بدهی (استمهال)، عملاً در اکثر موارد بلا اثر بوده و انحلال شرکت ها همچنان از گزینه فوق پیشی می گیرند. لذا شانس برای وصول مطالبات از سوی طلبکاران باقی نمی ماند. شایان ذکر است که پیچیدگی فرآیند وصول مطالبات، پرداخت بدهی از سوی بدهکاران و فرآیند اقامه دعوی ورشکستگی بسیار بالاست.

اطلاعات کلی:

• در دسترس بودن اطلاعات مالی شرکتها:

به طور کلی، دسترسی به اطلاعات مالی قابل اتکاء در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج یک چالش محسوب شده و دریافت چنین اطلاعاتی در امارات متحده عربی بسیار مشکل است. چرا که شرکت ها الزام قانونی برای انتشار اطلاعات مالی خود ندارند. البته به استثناء شرکت هایی که فهرست آنها به طور رسمی و علنی منتشر می گردد.

در نتیجه، اطلاعات مالی در خصوص شرکاء تجاری بالقوه در امارات در منابع مستقل موجود نبوده و مدارک ارائه شده از سوی منابع غیر رسمی نیز به طور کامل قابل اعتماد و اتکاء نیستند. برخی شرکت های بیمه اعتبار (از

جمله هرمس) اصولاً طی تماس مستقیم یا ملاقات رودر رو با شرکت های خریدار، اقدام به دریافت اطلاعات مالی مورد نیاز از آنها نموده و پس از انجام تحلیل های اعتباری، به هر شرکت خریدار یک رتبه اعتباری تخصیص می دهند که منعکس کننده وضعیت مالی و نحوه فعالیت آن می باشد. این رتبه ها در واقع نتیجه و چکیده اطلاعات و تجزیه و تحلیل شرکت های بیمه بوده و به مشتریان آنها در شناسایی و جلوگیری از ریسک های احتمالی کمک می نماید. البته چنین داده هایی به طور مداوم رصد می شوند تا به روز ترین اطلاعات برای کمک به تصمیم گیری های مدیریتی فراهم شود.

• ساختار اصلی شرکت ها:

میزان مسئولیت هر کسب و کار (شرکت) بر اساس ساختار حقوقی آن تعیین می گردد که می توان آنها را به قرار ذیل تشریح نمود:

- مالکیت کاملاً شخصی¹ برای کسب و کارهایی قابل استفاده است که توسط یک شخص حقیقی مدیریت می گردند. اما، از آنجا که چنین ساختاری با ساختار یک شرکت با مسئولیت محدود تفاوت دارد، صاحب آن متعهد به پرداخت کلیه بدهی های تجاری خواهد بود.
- انواع مختلف مشارکت ها (شرکت ها) نیز در امارات موجود است. یک شرکت تضامنی توسط دو یا تعداد بیشتری شریک تشکیل می شود که مشترکاً و به میزان کل دارایی های شرکت (در مقابل بدهی های شرکت) مسئولیت خواهند داشت. هر یک از شرکاء، تاجر محسوب شده و ورشکستگی شرکت به معنی ورشکستگی تمام شرکاء می باشد. شرکت مختلط غیر سهامی متشکل از یک یا چند شریک ضامن (که مشترکاً به میزان کل دارایی های خود، ضامن انجام تعهدات و پرداخت بدهی های شرکت خواهند بود) و یک یا چند شریک با مسئولیت محدود (که مسئولیت آنها در قبال بدهی های شرکت از میزان سهم آنها در سرمایه شرکت فراتر نخواهد رفت) می باشد.
- انواع مختلف شرکت در امارات وجود دارد. شرکت های با مسئولیت محدود مرسوم ترین نوع شرکت است که از سوی شرکت های خارجی فعال در امارات مورد استفاده قرار می گیرند. چنین شرکتی باید دارای سرمایه کافی برای رسیدن به مقاصد تجاری خود بوده و رقم این سرمایه باید ثابت باشد، اما حداقل

¹ Sole proprietorship

۵۱٪ سهام یک شرکت با مسئولیت محدود که در امارات متحده عربی به ثبت می رسد، باید در اختیار یکی از اتباع امارات و یا شرکتی باشد که ۱۰۰٪ سهام آن متعلق به تبعه امارات (و یا اتباع کشورهای شورای همکاری خلیج فارس یعنی امارات، عربستان، بحرین، کویت، قطر و عمان) باشد. عملاً و به طور غیر رسمی، کسی که اسپانسر یک شرکت می شود، بدون اینکه سرمایه گذاری در شرکت تأسیس شده داشته باشد، سالیانه درصد ثابتی از سود شرکت و حق اسپانسری دریافت می نماید. شایان ذکر است که مسئولیت سهامداران به میزان سهم آنها در شرکت می باشد.

- شرکت سهامی عام شرکتی است با سرمایه ای شامل سهام قابل انتقال با ارزش یکسان. هر یک از سهامداران تنها تا میزان سهم خود در سرمایه شرکت مسئولیت خواهد داشت. سرمایه شرکت باید برای انجام فعالیت هایی که شرکت برای انجام آنها تشکیل شده است کافی باشد، اما میزان این سرمایه نمی تواند کمتر از ده میلیون درهم امارات باشد. یک شرکت سهامی خاص نیز شرکتی است که سهام خود را جهت پذیره نویسی به صورت عام عرضه نمی نماید، ولی سرمایه آن نمی تواند کمتر از دو میلیون درهم باشد.

- شرکت های خارجی می توانند اقدام به تأسیس شعبه در امارات نمایند. اما این شرکت ها دارای شخصیت مستقل و جدا از هم نبوده و مسئولیت آنها محدود به دارایی هایشان نیست تا بتوان برای ایفای تعهداتشان از منابع شرکت مادر استفاده نمود. نهایتاً اینکه در امارات می توان با انعقاد قرارداد میان دو یا چند شریک که مایل به تقسیم سود و زیان حاصل از فعالیت یک یا چند شرکت متعلق به یک یا چند نفر از شرکاء می باشد، مشارکت های انتفاعی^۲ ایجاد نمود. در این مشارکت ها، اشخاص ثالث صرفاً می توانند از شریکی که معامله ای را با وی انجام داده اند ادعای طلب نمایند.

• دوره های بازپرداخت:

دوره بازپرداخت معمول در امارات متحده عربی برای سالیان متمادی در حدود ۳۰ روز بوده است، اما در حال حاضر این دوره در حال افزایش و رسیدن به ۶۰ روز می باشد. در سال ۲۰۱۵، متوسط دوره بازپرداخت دیون شرکت های بورسی در امارات متحده عربی ۶۲ روز بود، ولی این دوره در بخش های مختلف اقتصادی متفاوت

² Joint ventures

می باشد. اگر چه شرکت های فعال در زمینه نفت و گاز، ساخت و ساز و خدمات احتمالاً اقدام به تمدید دوره بازپرداخت دیون خود می نمایند، ولی معمولاً بدهی خود را به موقع پرداخت می کنند. کسب و کارهای کوچک تر (شرکت های بازرگانی) احتمالاً در ایفای تعهدات خود قصور نموده و طلبکاران خود را بی هیچ پشتوانه ای رها می نمایند. در عمل، به دلیل فقدان قوانین کارآمد اجرایی و مرتبط با ورشکستگی و اعسار در امارات متحده عربی، و با توجه به اینکه عدم ایفای تعهدات مالی نوعی جرم محسوب می گردد، اکثر تجار کوچک راه فرار را برای جلوگیری از زندانی شدن بر می گیرند. به علاوه، اکثر شرکت های به ثبت رسیده در امارات در واقع از سوی اتباع کشورهای خارجی اداره می گردند که به هنگام بروز هر گونه مشکلی ناپدید می شوند. شایان ذکر است که حامیان مالی این شرکت ها به ندرت در فعالیت های آنها دخالت نموده و مسئولیتی در قبال بدهی های این شرکت ها ندارند.

• روش های پرداخت:

معمول ترین روش های پرداخت در امارات به قرار زیر می باشند:

نقل و انتقال بانکی معمول ترین روش پرداخت در معاملات بین المللی می باشد، چرا که این روش، سریع، ایمن و مورد حمایت یک شبکه بانکی پیشرفته متشکل از بانک های بین المللی و محلی می باشد. معاملات صادراتی معمولاً تحت پوشش بیمه نامه های اعتبار صادراتی قرار می گیرند که باعث کاهش ریسک ناتوانی مالی ناگهانی و غیر قابل منتظره خریدار می گردند. همچنین، به عنوان یک روش جایگزین، از اعتبارات اسنادی استند بای (که طی آن یک بانک اعتبار و تعهدات پرداخت بدهکار را تضمین می نماید) نیز اغلب در ارتباط با معاملات صادراتی استفاده می گردد. چرا که این ابزار، تضمین معتبری محسوب می شود که به عنوان آخرین تیر ترکش در صورت قصور مدیون در ایفای تعهدات قراردادی اش می توان از آن استفاده نمود. همچنین، از اعتبارات اسنادی غیر قابل برگشت تأیید شده نیز به عنوان یکی از ابزار بسیار معتبر پرداخت استفاده می گردد. با افتتاح این اعتبارات اسنادی، بدهکار تضمین می نماید که به محض فراهم شدن شرایط مورد توافق طرفین، مبلغ معینی پول از طریق یک بانک به ذینفع پرداخت نماید. از ضمانتنامه های بانک های داخلی نیز می توان استفاده نمود، ولی فرآیند صدور آنها ممکن است تا یک هفته بطول بیانجامد.

استفاده از چک بعنوان یکی از ابزارهای پرداخت در امارات متداول است. چرا که چک به عنوان یک سند معتبر تأیید کننده بدهی است که در صورت عدم پرداخت وجه آن (توسط صادرکننده چک)، می توان مستقیماً از طریق دادگاه نسبت به وصول وجه آن اقدام کرد. به علاوه، در صورتی که شخصی با سوء نیت اقدام به صدور و ارائه چک بلامحل نماید، ممکن است به تحمل حبس از یک ماه تا سه سال و/یا پرداخت یکصد تا سی هزار درهم جریمه محکوم شود. نکته قابل ملاحظه استفاده از چک های مدت دار بعنوان تضمین پرداخت می باشد. علیرغم موارد فوق اشاره احتمال برگشت خوردن چک در این منطقه بسیار بالاست.

اعتبارات اسنادی اگرچه در حال از دست دادن محبوبیت خود هستند اما کماکان به عنوان ابزار پرداخت در تجارت مورد استفاده قرار می گیرند. چرا که با انتقال یا تنزیل آنها، می توان از این اعتبارات اسنادی به عنوان منابع تأمین مالی کوتاه مدت استفاده نمود. خلاصه اینکه این ابزار برای بازپرداخت اقساطی اعتبارات مناسب است. در امارات، پیش پرداخت نیز به کرات صورت می گیرد.

• وصول مطالبات معوق:

حل و فصل دوستانه

مذاکره:

علیرغم پیشرفت های قابل ملاحظه قوه قضاییه امارات در سال های اخیر و تمایل آن برای تسریع در رسیدگی به دعاوی تجاری، این قوه کماکان راهی طولانی برای پیمودن در پیش دارد. اگرچه اصل استقلال قوه قضاییه در قانون اساسی مصوب ۱۹۷۱ به رسمیت شناخته شده است، اما در عمل دادگاه های محلی قابل اطمینان نبوده و فاقد استقلال لازم می باشند، به طوری که دریافت رأی دادگاه به نفع خود در هاله ای از ابهام قرار دارد. در حقیقت، اقامه دعوی در دادگاه های محلی توصیه نمی گردد. مگر اینکه میزان طلب قابل ملاحظه بوده و شانس پیروزی در دعوی، بالا باشد. در نتیجه، حل و فصل دوستانه را همواره باید به عنوان گزینه بهتر در مقابل طرح رسمی دعوی در دادگاه دانست. قبل از شروع اقدامات حقوقی علیه بدهکار، ارزیابی دارایی های شرکت بدهکار امر مهمی است چرا که هم می توان از فعال بودن شرکت بدهکار مطمئن بود و هم از فراهم بودن امکان وصول مطالبات اطمینان حاصل کرد. به علاوه، اطلاع از آخرین وضعیت ورشکستگی خریدار نیز بسیار مهم است. چرا که در صورتی که مراحل ورشکستگی آغاز شده باشد، وصول مطالبات در واقع غیر ممکن خواهد بود.

اقدام قانونی

محیط قانونی:

امارات متحده عربی دارای سیستم حقوقی مبتنی بر قانون مدنی و قانون شریعت می باشد. این کشور فدراسیونی متشکل از هفت امیر نشین است که (به استثنای دبئی و رأس الخیمه) دارای یک سیستم قضایی فدرال مشترک می باشند. سیستم قضایی این کشور متشکل از دادگاه های عمومی، دادگاه های تجدید نظر و دیوان عالی است. ضمناً این کشور فاقد دادگاه های تخصصی است. این بدان معنی است که کلیه اختلافات تجاری توسط قضات غیر متخصص رسیدگی می گردند.

به علاوه، ضروری است میان دادگاه های محلی صالح برای رسیدگی به کلیه دعاوی حقوقی مطروحه از سوی شرکت های ثبت شده در امارات با محاکم مناطق آزاد (همچون مرکز مالی بین المللی دبئی) که مقررات متفاوتی (مبتنی بر حقوق عرفی) را اعمال می کنند و صرفاً برای رسیدگی به دعاوی شرکت های ثبت شده در این مناطق صلاحیت دارند تمایز قائل شد.

دادگاه عمومی / مدنی (یا دادگاه بدوی): تمامی شکایات از امور تجاری (شامل موارد بازیافت بدهی) تا اختلافات امور دریایی را رسیدگی می کند.

دادگاه تجدید نظر: بعد از صدور رأی در دادگاه بدوی، طرفین دعوی حق دارند به استناد دلایل قانونی/واقعی ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ صدور رأی به دادگاه تجدید نظر درخواست رسیدگی مجدد بدهند.
دیوان عالی: پس از آن، طرفین دعوا می توانند صرفاً به استناد دلایل قانونی، به دادگاه عالی (که متشکل از پنج قاضی است) درخواست تجدید نظر در حکم را ارائه نمایند. کلیه تصمیمات دادگاه عالی قطعی بوده و قابلیت تجدید نظر خواهی نخواهند داشت.

اسناد مورد نیاز

دادخواهی در خاورمیانه تقریباً به طور کامل به سوی مستند محور شدن پیش می رود. بر همین اساس بسیار کمتر به دفاعیات شفاهی توجه شده و اثبات دعاوی براساس مستندات مکتوب بسیار مهم است. برای اثبات هر

ادعایی، تمام مراحل اجرایی یک قرارداد باید مستند و منضم به مدارکی همچون سفارش خرید، تأیید فروش، لیست بسته بندی، بارنامه، رسید تحویل کالا، فاکتور، قرارداد فروش و مکاتبات باشد. به علاوه، اسناد ارائه شده باید همگی اصل باشند، چراکه تصاویر اسناد نزد دادگاه از اهمیت بسیار کمتری برخوردارند و در صورت رد شدن از سوی خواننده، از سوی دادگاه نیز نادیده گرفته می شوند.

هر نوع سندی که به دادگاه تسلیم می شود، باید توسط مترجم مورد تأیید (معتمد) دادگاه، به زبان عربی ترجمه شود که البته بابت آن باید هزینه ترجمه پرداخت گردد که غالباً این هزینه ها در طی دادرسی ها از خواننده قابل وصول نیست.

اقامه دعوی عادی:

طلبکار باید تقاضای قانونی پرداخت (از مدیون) را طی یک نامه درخواست رسمی ثبت شده آغاز و ضمن یادآوری تعهدات مدیون، از وی بخواهد که اصل و سود دوره تأخیر را پرداخت کند. در اغلب موارد، اختلافات تجاری را می توان در یک کمیته حل اختلاف حل و فصل نمود. به عنوان مثال در دبی، کلیه اختلافات مالی کمتر از ۵۰ هزار درهم را باید در مرکز حل و فصل دوستانه اختلافات طرح نمود.

در صورت شکست مذاکرات حل و فصل دوستانه، قانون مدنی امکان رسیدگی سریع قضایی به پرونده را فراهم نموده است، مشروط به اینکه بدهی نقدی، مشخص و قطعی باشد (به عبارت دیگر با صدور یک سند تجاری، به صورت مکتوب تأیید شده باشد). در این صورت، بدهکار احضار شده و باید ظرف مدت ۱۵ روز نسبت به پرداخت بدهی خود یا ارائه لایحه دفاعیه اقدام کند. در صورت ثبت لایحه دفاعیه، اختلاف باید طی یک دعوای عادی و در دادگاه بدوی بررسی و حل و فصل شود. حتی الامکان باید از اقدامات عادی حقوقی (جهت وصول مطالبات) خودداری نمود. اما در صورت آغاز چنین اقداماتی، دادرسی معمولاً زمانی آغاز می شود که مرحله مذاکرات برای حل و فصل دوستانه اختلاف به شکست بخورد. در وهله نخست، طلبکار شکواییه ای را تقدیم دادگاه نموده و دادگاه نیز اقدام به احضار مدیون می نماید. از مدیون درخواست می شود که پاسخ لازم را ارائه کند. پس از آن مستندات و دلایل مکتوب طرفین میان ایشان رد و بدل می گردد. شایان ذکر است که کلیه مراحل دادرسی در امارات به صورت مکتوب انجام شده و عملاً در دعوای مدنی هیچ جلسه ای برای استماع

نظرات شفاهی تشکیل نمی گردد. البته، کلیه مراحل دادرسی به زبان عربی انجام شده و کلیه مدارک باید به زبان عربی ترجمه شوند.

معمولاً دادگاه ها اقدام به صدور احکام در قالب اجرائیه^۳ یا حکم جبران خسارت^۴ می کنند. ولی به طور کلی در امارات حکم منع تعقیب^۵ صادر نشده و اخذ رأی توقیف اموال^۶ نیز مشکل است. این رأی تنها در صورت وجود ادعای محمول بر صحتی^۷ علیه متهم و یا مانع جدی که منجر به عدم اجرای حکم از سوی خواهان گردد صادر می شود. در عمل، اخذ رأی توقیف اموال یک شهروند یا شرکت اماراتی مشکل است.

برای شروع اقدامات حقوقی در امارات، شکایت باید در دادگاه ذیصلاح مطرح گردد (یعنی دادگاهی که صلاحیت رسیدگی به اختلاف را دارد). خواهان باید در دادخواست خود، اختلاف (با خواننده) را شرح داده و درخواست خود (از دادگاه) را نیز مطرح نماید. هزینه دادگاه که ۷/۵ درصد از ارزش مورد ادعا و حداکثر معادل ۳۰,۰۰۰ درهم امارات است نیز باید پرداخت شود. تمام اسناد ارائه شده به دادگاه و همچنین خود دادخواست باید به زبان عربی بوده و یا توسط یک مترجم رسمی به عربی ترجمه شده باشند. سپس دفتر ثبت دادخواست ها، دادخواست مطروحه علیه خواننده را ثبت کرده و تاریخ اولین جلسه رسیدگی را تعیین می نماید. به نتیجه رسیدن دعاوی در دادگاه بدوی معمولاً بین ۲ الی ۱۶ ماه به طول خواهد انجامید.

مدارک مورد نیاز

به منظور شروع اقدام قضایی وکیل به نمایندگی از طرف طلبکار، باید وکالتنامه رسمی (محضری) به وکیل اعطاء گردد. وکالت نامه اعطایی در امارات، باید به دو زبان انگلیسی و عربی تنظیم شود. در صورت تنظیم وکالت نامه در خارج از امارات، این وکالت نامه باید از سوی مرجع صالح در کشور طلبکار صادر و متعاقباً از سوی سفارت امارات در آن کشور یا وزارت امور خارجه امارات تأیید گردد. وکالت نامه تنظیمی باید قبل و در هنگام تشکیل پرونده مربوط به دعوی مطروحه در اختیار وکیل قرار گیرد. به علاوه، کلیه مدارک مثبته باید توسط مترجم قانونی / رسمی ترجمه و به همراه اصول مدارک تسلیم شوند.

محدودیت های زمانی (جهت طرح دعوی)

³ Specific performance

⁴ Compensatory damages

⁵ Injunctive relief

⁶ Attachment order

⁷ Prima facie case

در ماده ۴۷۳ قانون مدنی مهلت اقامه دعاوی مدنی، حداکثر ۱۵ سال تعیین شده است. اما در موارد بسیاری این دوره ممکن است بسیار کمتر باشد. به عنوان نمونه در موارد نقض قرارداد، دعاوی باید ظرف ۱۵ سال اقامه شوند، حال آنکه در مورد چک های برگشتی، دعوی باید بین یک تا ۳ سال طرح گردد.

اقدامات موقتی

حکم موقتی یا قطعی توقیف اموال از سوی دادگاه های امارات صادر نمی گردد. اما با فرض اینکه شکایتی در این خصوص در دادگاه طرح گردیده، و ریسک عدم ایفای تعهدات از سوی متهم یا حیف و میل دارایی ها وجود داشته باشد، قاضی می تواند حکم به توقیف موقتی اموال بدهد. البته در عمل، صدور حکم در این گونه موارد بسیار به ندرت اتفاق افتاده و از خواهان درخواست می گردد تنها در صورتی دعوی خود را طرح نماید که شانس برنده شدن در آن زیاد بوده و در صورت اتخاذ نشدن اقدامات احتیاطی از سوی دادگاه (توقیف موقتی اموال)، جبران کل خسارات وارده امکان پذیر نباشد. در موارد اضطراری و بر همین اساس دادگاه ممکن است به صورت غیابی (بدون حضور بدهکار) اقدام به صدور رأی نماید، اما در این صورت از خواهان درخواست می گردد که تضمینی برای پرداخت هزینه های مربوطه در صورت درخواست تجدید نظر خواهی خواننده ارائه نماید.

تجدید نظر خواهی

در خصوص آراء صادره از سوی دادگاه های مدنی بدوی، می توان ظرف مدت ۳۰ روز از دادگاه استیناف درخواست تجدید نظر نمود. این دادگاه با در نظر گرفتن حقایق و قوانین، اقدام به بررسی مجدد رأی صادره می نماید.

دادگاه تجدید نظر، ممکن است رأی دادگاه بدوی را تأیید و یا ضمن ابطال رأی دادگاه بدوی، اقدام به صدور حکم جدید براساس رسیدگی خود به پرونده نماید. در برخی موارد، دادگاه تجدید نظر، ممکن است پرونده را برای رسیدگی مجدد به دادگاه بدوی اعاده نماید.

به استثنای رأس الخیمه، آراء صادره از سوی دادگاه تجدید نظر را می توان در دادگاه عالی (دیوان عالی) تجدید نظر خواهی نمود که البته صرفاً ابعاد حقوقی پرونده (از جمله تفسیر نادرست از قانون، ناکافی بودن ادله، عدم رعایت مراحل قانونی و...) را بررسی می نماید. معمولاً پس از گذشت هفته ها یا در برخی موارد، ماه ها از زمان ارجاع پرونده، دادگاه عالی اقدام به برگزاری جلسه رسیدگی می نماید. به هر حال، معمولاً رسیدگی به پرونده ها در این دادگاه مانع از اجرای رأی صادره از سوی دادگاه تجدید نظر نخواهد گردید.

اجرای آراء دادگاه ها:

رأی صادره به محض قطعی شدن (و طی کردن کلیه مراحل تجدید نظر) قابلیت اجرا خواهد داشت. در صورت خودداری بدهکار از اجرای رأی، دادگاه ظرف مدت ۱۵ روز (از تاریخ ابلاغ)، در صورت وجود اموال، می توان از اداره اجرای احکام دستور توقیف اموال بدهکار را اخذ و حتی در صورت عدم وجود اموال، اقدام به زندانی کردن بدهکار نمود.

فرآیند اجرای احکام شاید به نظر راحت بیاید، اما بسته به وجود یا عدم وجود اموال بدهکار، فرآیندی طولانی، زمان بر و پیچیده خواهد بود. همچنین به دلیل فقدان چارچوب مقرراتی خاص، اجرای احکام داوری نیز مشکل است.

اقدامات حقوقی چقدر بطور می انجامد؟

بسته به میزان پیچیدگی پرونده، دریافت حکم دادگاه بدوی بین ۹ ماه تا ۲ سال به طول می انجامد. به علاوه، به منظور به تأخیر انداختن اجرای حکم، تجدید نظر خواهی از سوی متهمین نیز به کرات انجام می شود. به همین دلیل، اجرای احکام دادگاه هنگامی که به عنوان راه گریز مورد استفاده قرار می گیرد بسیار مشکل خواهد بود.

هزینه ها

تعیین میزان هزینه های حقوقی به عوامل زیادی بستگی دارد. لذا بدون بررسی جوانب مختلف هر پرونده، نمی توان هزینه های حقوقی مربوطه را برآورد نمود. باید در نظر داشت که هزینه های حقوقی در امارات متحده عربی، درصد مشخصی از بدهی را در بر می گیرد. در صورت صدور رأی نهایی به نفع هر یک از طرفین، دادگاه رأی به پرداخت هزینه های حقوقی به نفع محکوم له نیز صادر می نماید. البته این رأی به طور کلی شامل هزینه های متعارف دادگاه، کارشناسی و دادرسی می گردد. به لحاظ فرهنگی و در عمل، بدهکاران در امارات هزینه های وصول مطالبات را نمی پردازند.

به عنوان یک قاعده کلی، طرف پیروز در یک دعوی می تواند انتظار دریافت جریمه ای در حدود ۲۰۰۰ درهم را داشته باشد، اما هزینه های دادگاهی (۴ تا ۷/۵٪ طلب و تا سقف ۳۰ هزار درهم یا ۸۰۰۰ دلار) نیز قابل وصول خواهد بود.

سود/جریمه تأخیر

اگر چه در یک مورد از دعاوی حقوقی مطروحه از سوی بانک جهت بازیافت خسارت، قاضی دیوان عالی چنین انشاء رأی نموده است که: "درخواست از مدیون برای پرداخت سود/جریمه دوره تأخیر به عنوان خسارت (وارد به طلبکار) مطابق قانون شریعت و امارات متحده می باشد"، اما به لحاظ فرهنگی و در عمل، بدهکاران در

امارات سود دوره تأخیر را پرداخت نمی نمایند. ضمناً براساس ماده ۷۶ قانون تجارت امارات، طلبکار محق دریافت سود وام تجاری (اعطایی به خریدار) به نرخ مندرج در قرارداد وام می باشد. در صورت عدم اشاره به نرخ سود در قرارداد، این نرخ بر اساس نرخ سود بازار در زمان انجام معامله تعیین می گردد که حداکثر میزان آن ۱۲٪ است که تا زمان بازپرداخت دیون باید از سوی مدیون به طلبکار پرداخت گردد.

زمان مورد انتظار

بسته به پیچیدگی پرونده، در دسترس بودن قاضی و وکلای طرفین دعوی، میانگین زمان به نتیجه رسیدن یک دعوی حقوقی در دادگاه بدوی بین ۱۲ تا ۱۶ ماه می باشد.

حفظ مالکیت (بر کالای صادره)

قانون ورشکستگی امارات، موافقت نامه های منعقد شده میان فروشنده و خریدار با هدف حفظ مالکیت فروشنده بر کالاهای صادره تا زمان پرداخت کامل وجه فاکتور را معتبر دانسته و به رسمیت می شناسد. به علاوه، در موارد خاص و بر اساس مواد ۱۱۸ و ۱۱۹ قانون تجارت امکان در اختیار داشتن مالکیت کالا (توسط فروشنده اولیه) حتی در صورت فروش آن توسط بدهکار به شخص ثالث نیز وجود دارد. البته در عمل، استفاده از چنین مواد قانونی ممکن است کار بسیار مشکلی باشد و حتی در صورتی که اقدامات قانونی (برای تملک مجدد کالا) نیز صورت پذیرد تضمینی برای وجود کالا نخواهد بود.

داوری (به عنوان روش جایگزین اقدام حقوقی):

داوری به عنوان متداول ترین روش جایگزین در حل اختلافات محسوب می گردد. اگر چه دستیابی به مصالحه قابل قبول ممکن است از لحاظ فرهنگی فرآیندی چالشی باشد. با توجه به این امر، داوری فاقد چارچوب مشخص قانونی بوده و اجرای آراء داوری نیز کار مشکلی است.

محاكم خارجي

باید تأکید نمود که اگرچه قانون به طرف های تجاری امکان حل و فصل اختلافات تجاری خود را در محاکم خارجی (طبق قوانین خارجی در یک دادگاه خارجی) می دهد، اما دادگاه های امارات متحده عربی تمایلی به اعمال قوانین خارجی نداشته و اگر خود را صالح به رسیدگی به اختلافات بدانند، آراء صادره از سوی محاکم خارجی را نادیده خواهند گرفت. به علاوه، حتی در صورت موافقت دادگاه های محلی به اعمال قوانین خارجی،

ممکن است بدون در نظر گرفتن روح قوانین اعمال شده، اقدام به تفسیر آنها براساس برداشت های خود نمایند. نهایتاً اینکه، در موارد مرتبط با قراردادهای دولتی، حمل و نقل دریایی، قانون بیمه، قانون اشتغال، قانون املاک و غیره، صرفاً قوانین امارات را اعمال می نمایند.

اجرای آراء خارجی

اجرای آراء صادره از سوی دادگاه های خارجی علیه شهروندان اماراتی از سوی دادگاه های محلی این کشور مشکل است. برای اینکه قابلیت اجرای رأی خارجی مشخص شود، ابتدا باید آراء خارجی از سوی محاکم اماراتی تأیید گردند. البته در صورت وجود معاهدات دو یا چند جانبه اجرای احکام میان امارات و سایر کشورها (همچون کنوانسیون ریاض)، این تأییدیه جنبه تشریفاتی خواهد داشت.

البته، در صورت فقدان چنین معاهداتی، فرآیند تأیید حکم با هدف اطمینان از صدور حکم از سوی یک دادگاه صالح و قطعی و قابل اجرا بودن حکم در کشوری که حکم با رعایت حقوق طرفین دعوا صادر شده است انجام می شود. دادگاه های محلی همچنین (قبل از اجرای حکم) از اینکه رأی دادگاه خارجی با آراء صادره قبلی از سوی دادگاه های امارات تعارض نداشته و اجرای آن با اخلاق و نظام عمومی در امارات منافات نداشته باشد، اطمینان حاصل می کنند.

امارات متحده عربی از سال ۲۰۰۶ عضو کنوانسیون ۱۹۵۸ نیویورک در خصوص به رسمیت شناختن و اجرای آراء صادره از سوی دیوان های داوری خارجی می باشد، بنابراین آراء داوری خارجی باید از سوی دادگاه های داخلی اجرا گردند. البته اصلاحیه قانون اجرای آرای داوری خارجی که در سال ۲۰۱۳ به تصویب رسید با روح کنوانسیون فوق در تضاد بوده و براساس آن حتی در صورت صدور آراء داوری در چارچوب کنوانسیون نیویورک، عملاً اجرای آنها منوط به رعایت مقررات مندرج در قانون تجارت امارات خواهد بود. این خبر از نظر برخی فعالان اقتصادی، خبری جدی و نگران کننده محسوب می گردد. چرا که براساس آن فرآیندهای سنتی داوری بین المللی خارجی عملاً بی تأثیر خواهند بود.

توصیه تعدادی از شرکت های وصول مطالبات وابسته به شرکت های بیمه اعتبار مطرح دنیا همواره تلاش برای وصول مطالبات از طرق دوستانه قبل از شروع اقدامات حقوقی است. چرا که این کار علاوه بر افزایش شانس وصول موفقیت آمیز مطالبات، از تحمیل هر گونه هزینه حقوقی و تأخیر در وصول مطالبات جلوگیری می نماید.

یکی از اصول مد نظر این شرکت ها، نزدیک شدن به بدهکار از طریق نامه نگاری، ایمیل و تماس تلفنی مکرر به زبان خود بدهکار می باشد.

وصول مطالبات از بدهکاران ورشکسته

در قانون شرکتهای تجاری (قانون فدرال شماره ۸ سال ۱۹۸۴) و در جلد پنجم قانون معاملات تجاری (قانون فدرال شماره ۱۸ سال ۱۹۹۳) به موضوع ورشکستگی پرداخته شده و مقررات مختلفی از این دست شامل تجار و شرکت های تجاری می گردد که در سررسیدهای مقرر قادر به ایفای تعهدات خود نمی باشند. البته مراحل ورشکستگی در امارات متحده عربی هماهنگی چندانی با استانداردهای بین المللی ندارد. چرا که در این قوانین صرفاً به فرآیند انحلال شرکت ها بصورت مبسوط پرداخته شده است.

به همین دلیل، به ناچار مقوله تجارت به موضوعاتی همچون اطمینان شخصی (به افراد) وابسته بوده و طلبکاران به صورت عرفی به جای اتکاء به فرآیند ورشکستگی در محاکم، عملاً به محض برگشت خوردن چک بدهکار اقدام به شکایت کیفری علیه وی می نمایند. به علاوه، طبق قانون در صورتی که دارایی های شرکت بدهکار نتواند حداقل ۲۰٪ بدهی های آن را پوشش دهد، دادگاه اعضاء هیأت مدیره شرکت را ملزم به پرداخت دیون می نماید. در نتیجه، طلبکاران بیشتر تشویق می شوند تا از مسیر میان بر (برگشت زدن چک) به پول خود دست یابند. به همین جهت شناسی برای ادامه حیات شرکت های بدهکار باقی نمی ماند. به طور کلی، اگرچه صاحب نظران از منظر تئوریک، قوانین موجود در امارات در زمینه مکانیزم تجدید ساختار بدهی را جامع می دانند ولی قسمت اعظم این قوانین عملاً آزمایش نشده اند. همانطور که اشاره گردید، انحلال شرکت متداول ترین راه گریز شرکت ها در زمان بروز مشکلات مالی در امارات است.

مراحل ورشکستگی

فرآیندهای خارج از دادگاه

با توجه به ابهامات موجود در فرآیندهای قانونی ورشکستگی در امارات، به نظر می رسد مذاکرات خارج از دادگاه عملاً مؤثرترین جایگزین برای طی کردن مراحل ورشکستگی از طریق دادگاه باشد، اما هیچ قانونی وجود ندارد که چارچوبی را برای این مذاکرات ترسیم کند.

رسیدگی به ورشکستگی

قوانین فدرال امارات متحده عربی، چارچوبی را برای رسیدگی به سازماندهی مجدد، نحوه تصفیه و ورشکستگی اشخاص حقیقی و حقوقی معسر/ورشکسته پیش بینی کرده است. طلبکاران شرکت، حسب صلاحدید، می توانند به دنبال اعلام ورشکستگی شرکت مورد نظر باشند. برای موفقیت دادخواست یک طلبکار، دادگاه باید مجاب شود که توقف در بازپرداخت بدهی های شرکت ناشی از بروز مشکلات مالی بوده است.

پس از تسلیم دادخواست ورشکستگی، دادگاه باید اقدامات لازم را برای حفظ دارایی های شرکت بدهکار انجام دهد. دادگاه همچنین بررسی های لازم در خصوص فعالیت های مالی شرکت و دلایل قصور او در پرداخت بدهی اش به عمل خواهد آورد. بعد از مشخص شدن نتیجه بررسی ها و حل اختلافات اولیه، دادگاه برای رسیدگی به موضوع ورشکستگی تعیین وقت می کند. حسب دستور دادگاه، تمام طلبکاران باید قبل از جلسه رسیدگی، میزان طلب خود از شرکت بدهکار را به اطلاع دادگاه برسانند.

در جلسه رسیدگی، دادگاه می تواند شرکت را ورشکسته اعلام نموده و برای کنترل دارایی های شرکت جهت تقسیم آنها میان طلبکاران تأیید شده امین اموال تعیین نماید. پس از اعلام ورشکستگی، طلبکاران مجاز به پیگیری شکایات خود علیه مدیون نخواهند بود، به استثناء طلبکارانی که تضامینی را از مدیون داشته و علیرغم اعلام ورشکستگی، مجاز به استیفای حقوق خود از طریق تضامین مذکور می باشند.

اسناد مورد نیاز

هم زمان با ارائه دادخواست ورشکستگی، اصول اسناد ذیل نیز باید (به دادگاه) تسلیم گردد: فاکتورها، قراردادهای، سفارشات خرید، برنامه ها، صورت های مالی، به علاوه وکالت نامه صادره به نفع وکیل. ضمناً، تمام مکاتبات انجام شده میان بدهکار و طلبکار (چه از طریق ایمیل یا نامه نگاری) نیز بایستی ارائه گردند. نکته مهم اینکه کلیه اسناد باید قبل از ارائه به دادگاه، به زبان عربی ترجمه شوند. ضمناً، بسته به موضوع، رسیدگی به پرونده های ورشکستگی به طور متوسط بین ۲ تا ۳ سال به طول می انجامد.

تجدید ساختار بدهی

اگرچه چارچوب قانونی برای انجام مذاکرات تجدید ساختار بدهی تحت نظارت دادگاه های امارات موجود می باشد ولی استفاده از این چارچوب های قانونی عملاً امکان پذیر نیست. به استثنای شرکت های تضامنی، بدهکاران ممکن است در موارد خاص اقدام به امضای توافقنامه سازش با طلبکاران خود بنمایند که براساس آن تا زمانی که امین اموال تعیین شده از سوی دادگاه اقدام به تهیه لیست طلبکاران/غرماء می نماید، کلیه شکایات علیه

بدهکار متوقف خواهند گردید. این توافق نامه سازش باید مورد توافق اکثریت طلبکاران (با در اختیار داشتن دو سوم طلب) باشد، اما در این موارد قانون بسیار محدود کننده است، چرا که براساس آن حداقل ۵۰٪ بدهی باید ظرف مدت سه سال بازپرداخت گردد (ماده ۷۷۳ قانون تجارت).

فرآیند انحلال شرکت معمولاً توسط یک مدیر تصفیه که از سوی مجمع عمومی شرکت بدهکار یا از سوی دادگاه تعیین می شود انجام می گردد. کلیه طلبکاران باید ظرف ده روز از تاریخ انتشار حکم ورشکستگی نسبت به ارائه فهرست طلب خود اقدام کنند. سپس مدیر تصفیه اقدام به تهیه لیست غرماء کرده و وجوه حاصل از فروش اموال را طبق اولویت، میان طلبکاران تقسیم می نماید.

البته به هنگام تقسیم وجوه حاصل از فروش اموال میان طلبکاران، اولویت بندی پیچیده ای اعمال می شود. بدهی های تضمین شده (همچون بدهی به کارمندان شرکت بدهکار) نسبت به سایر بدهی ها (از جمله هزینه های ورشکستگی، اجاره بها، مالیات تا دو سال و غیره) از اولویت برخوردارند.

مدیران تصفیه می توانند از دادگاه بخواهند تا نسبت به ابطال معاملاتی که قرارداد آنها قبل از ورشکستگی شرکت منعقد شده اقدام کند. اما این فرآیند، کمی پیچیده است. معمولاً اقداماتی که طی دو سال قبل از شروع مراحل ورشکستگی با هدف کلاهبرداری و به زیان طلبکاران از سوی شرکت بدهکار انجام شده در این فرآیند مد نظر قرار می گیرند.